

Na stránkách časopisů i na blozích a kutilských serverech se dočtete, jak vše efektivně (časově i ekonomicky úsporně) zařídit tak, aby tíha chodu domácnosti neležela jen na Vás. Poučíte se, jak být v pozitivním smyslu sobeckou bytostí a jak delegovat práci na druhé. Spotřebitelské testy zase uvádějí, které úklidové prostředky a domácí spotřebiče oplývají vynikajícími vlastnostmi a ušetří vaše výdaje i síly, abyste se již nemuseli namáhat a měli čas věnovat se sami sobě. Mixéry drtí, domácí pekárny samy – za vás – pečou, robotický vysavač vysává prach a termostat se postará o stálou teplotu vašeho obydlí.

Vygooglujte si, v jaké pracovní agentuře lze sehnat pečlivou chůvu, která vychová vaše děti, kuchařku, která vám navaří, a vy potom budete mít dostatek pozitivní energie na zaměstnání i na trávení volných chvil s vaší rodinou. Odpověď na otázku: „O co všechno takovým životním stylem přicházíme?“ se z opačného úhlu pohledu snaží nalézt skupinka mladých umělců, studentů Ateliéru Digitální média z Fakulty umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. My, lidé 21. století, totiž až obsedantně toužíme navýšit kvalitu svých životů, avšak často nesdílíme tuto představu se svými partnery, spíš žijeme paralelně vedle nich. Coby vnitřně osamělé, kariérně úspěšné, seberealizující se bytosti shodou okolností obývající stejný prostor, se potom ocitáme zapouzdřené do svých intimít, které se jen čas od času, a to spíš fyzicky než emocionálně, protnou.

Byť se to možná na první pohled nezdá, předkládaný soubor studentských uměleckých projektů zmiňovaný psychologicky, až duchovní rozměr citových vztahů hluboce lidsky, a přesto „lišácky“ potměšile reflektuje. Činí tak opisem, metaforou, prostřednictvím sledu nenápadných, často až banálních úkonů souvisejících s vykonáváním domácích prací. Utírání prachu, omývání, krájení, zamykání a další opakující se činnosti vyplňovaly po staletí, přirozeně, po sekundách a minutách lidské životy. Pro tuto skupinu současných tvůrců se však stávají mantrou, v níž je obsažen prvek všednosti, potřeby, oběti (konáním dobra pro sebe i pro druhé), ale i osvícení (vnitřního obohacení o pocit prospěšnosti). V příjemném kontrastu k bezbřehé nadčasovosti monumentalizovaných pracovních postupů se potom jeví užití nejaktuálnějších technologií, jejichž prostřednictvím jsou tyto kroky zachyceny, a to ve formě statického i dynamického elektronického obrazu či instalace.

Ritualizace mnohdy primitivních úkonů umožňuje navodit nebo alespoň simulovat pocit kontinuální existence civilizačních hodnot víceméně nezávislých na probíhajících politických, ekonomických a hodnotových krizích. Jednoduchost těchto gest, stejně jako nezbytnost důsledně dodržet dané postupy, neoblíbenost, ale též jejich provázanost se sociálními vazbami s sebou přinášejí úlevné pocity, naději v udržitelnost dalšího společenského fungování. Proto nám uklizený byt, voňavě vyprané prádlo složené do úhledných kupiček a teplé domácí jídlo či uháčkovaná čepice mohou přinášet pocit blaženého uspokojení z hmatatelného počínu znásobený pocitem, že tuto práci vykonáváme pro toho/tu/ty, kterého/kterou/které milujeme. Tento idealistický řád zkrátka má svůj smysl.

Zjevným tématem všech prezentovaných uměleckých děl je tedy hledání vnitřního klidu a fungujícího systému. Uměleckou produkci ateliéru vedeného Michaelou Thelenovou navíc často obohacuje, podobně jako v případě její vlastní tvorby, úlevný rozměr sice vlídného, zároveň však ironicky glosujícího humoru. O aktivistický prvek vytahující konzumenta umění z potenciální letargie rozšiřuje studentské tvůrčí výstupy svébytný výtvarný názor a pedagogický přístup odborného asistenta tohoto pracoviště Radka Jandery. Další rys, který potom vystavená díla spojuje, představuje relativizace prvku křehké dělicí čáry separující „obvyklé“ nahlížení chodu domácností od něžně obsedantních „úchylek“, jejichž statistickým výčtem či průnikem teprve získáváme skutečnou plasticitu povědomí o druzích a způsobu vykonávání domácích prací.

Každý z nás je totiž nějak determinován, a proto se atmosféra našich domovů tolik liší. Mimo jiné i rozmanitými postoji, které zaujímáme k úklidu, stolování nebo vnitřnímu uspořádání bytu.

Zdenka Kolečková, 2011

(Text katalogu Domácí práce, který vznikl ke stejnojmenné výstavě ateliéru Digitální média FUD UJEP)